

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain, porotalouden ja luontaiselinkeino... (VN/13862/2022)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa liittyen eräiden rakennetukien säätelyyn liittyvien lakien uudistukseen. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalouden rakennetuista annettua lakia, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettua lakia, kolttalakia ja maatilatalouden kehittämisrahastosta annettua lakia. Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki ja peruskuivatustoiminnan tukemisesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Ehdotettavat muutokset lakeihin liittyvät Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen vuosiksi 2023—2027 ja siihen kytkeytyvän Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman toimeenpanoon edellä mainittuina vuosina.

Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua rakennetukia koskevan lakikokonaisuuden uudistukseen ja esittää seuraavat huomiot uudistukseen liittyen.

2 Lausunto

6§ Nuoren viljelijän aloitustukeen ehdotetaan lisättäväksi uudeksi tukimuodoksi valtiontakaus. Tämä ehdotettu muutos parantaisi tilanpidon aloittajien asemaa rahoitusmarkkinoilla ja osaltaan mahdollistaisi tilanpidon aloittamisia. Erityisesti tämä koskisi ns. suvun ulkopuolisia tilanpidon aloittajia, joiden osalta rahoituksellinen riski voi olla vielä suurempi kuin perheenjäsenten välisissä kaupoissa. Muutos olisi hyvä ja perusteltu.

13 § Nykyisen käytännön mukaan on odotettava tukipäätöksen antamista ennen toimenpiteiden aloittamista. Jatkossa hakija voisi omalla vastuulla aloittaa ennen tukipäätöksen saamista tuen kohteena olevat toimenpiteet kuitenkin edellyttäen tukihakemuksen jättämistä. Tämä olisi hyvä uudistus, mutta muutoksesta tiedotettaessa olisi syytä korostaa, että hankkeen aloittaminen ei ole avustuksen myöntämiseen positiivisesti vaikuttava tekijä ja vähintäänkin epävarmoissa tapauksissa päätöksen odottaminen olisi edelleen suositeltavaa.

13 § ja 36 § Investointituen ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistäviin investointeihin sisältyy jatkossa myös yhteinen ojitusinvestointi, joka korvaa peruskuivatustoiminnan tukemisesta annettuun lakiin aiemmin kirjatut toimet. Ojitusinvestointien tullessa osaksi rakennetukia, olisi syytä varmistaa, että hakuun liittyvien asiakirjojen aiheuttama hallinnollinen taakka ei kasva muutoksen myötä ja ojitusinvestoinnin hyödyn tulee kohdistua maatalousmaahan, eikä esimerkiksi metsämaahan.

18 § Valtiontakauksen kohteena olevien lainojen enimmäispääomaa ehdotetaan korotettavan 110 miljoonasta eurosta enintään 240 miljoonaan euroon. Ehdotus

on perusteltu rahoitustarpeiden muuttuessa ja tilanpidon aloittamiseen liittyvän valtiontakauksen mahdollisesti lisätessä maatalojen takauspääoman tarvetta. Edellä mainitut valtiontakaukset ehdotetaan rahoitettavaksi Makeran varoista. Näin menetellessä tulisi varmistaa varojen riittävyys myös muihin käyttötarkoituksiin myös jatkossa.

20 §. Lainkohdan mukaan lupamenettelystä luovuttaisiin ja tuetun investointikohteen pysyvyysaika kestää viisi vuotta tuen tai lainan viimeisen erän nostamisesta. Ehdotetun muutoksen mukaan tuetun investointikohteen omistus- tai hallintaoikeus voitaisiin kuitenkin luovuttaa toiselle ennen pysyvyysajan päättymistä edellyttäen tiettyjä vaatimuksia. Säännöksellä halutaan varmistaa tuen kohdentuminen maatalouden alkutuotantoon ja sitä koskevan rakennekehityksen edistämiseen sekä tuen kohdistumiseen sellaisille tahoille, jotka täyttävät tuen myöntämisen edellytykset. Pidämme tärkeänä, että lainvalmistelija kiinnittää huomiota tuen oikeaan kohdistumiseen ja rakennekehityksen edistämiseen, joten lainkohta on perusteltu.

29 §. Pykälässä säädetään tukien hakemisesta sähköisesti siihen tarkoitetuissa verkkopalveluissa. Sähköinen tukien haku on yleistynyt voimakkaasti ja se tulee laajenemaan edelleen tässä lain uudistuksessa. Sähköinen tukien hakeminen voidaan nähdä kannatettavana toimenpiteenä, kunhan samalla huolehditaan järjestelmien toimivuudesta, luotettavuudesta ja poikkeuksista, joissa mahdollisesti tarvitaan myös muita tukienhakutapoja, kuten esimerkiksi paperilomakkeita.

36 § Avustusmuotoisen investointituen maksamisen vaatimusten mukaan viimeisen erän maksamisen edellytyksenä on, että rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Viimeisen maksatuksen yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista kerätä Ruokavirastolle myös kevytmuotoinen arvio hankkeen toteutumisesta, sisältäen vähintään lopulliset toteutuneet kustannukset ja mahdolliset toteutusaikana tapahtuneet muutokset esimerkiksi sanallisen arvion muodossa. Erityisesti hankkeiden todellisten lopullisten toteutuneiden kustannusten seuranta palvelisi hallinnon, tutkimuksen ja tilastoinnin tarkoituksia.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hallinnollisen taakan vähentäminen kaikkien osapuolten osalta pitää olla yksi keskeisistä lähtökohdista lain uudistuksessa. Sähköisten palveluiden edelleen laajentaminen uusiin kohteisiin voidaan nähdä hallinnollista taakkaa vähentävänä seikkana, mutta sähköisten järjestelmien on myös toimittava asianmukaisesti ja niiden on oltava selkeitä ja helposti käytettäviä. Lisäksi ehdotetut muutokset, esimerkiksi investointien aloittamisajankohtaan ovat järkeviä ja toteuttamiskelpoisia, mutta toisaalta lisäävät yrittäjään kohdistuvia riskejä. Myös lupamenettelyn poistaminen vähentää hallinnollista taakkaa.

Tukien oikea kohdentuminen ja rakennekehityksen edistäminen ovat huomionarvoisia asioita. Tukien kohdentaminen etenkin aloittaviin yrittäjiin pitää huomioida lain uudistuksessa. Valtiontakauksen lisääminen nuoren viljelijän aloitustuen tukimuodoksi onkin perusteltu ja kannatettava lakimuutos. Valtiontakauksen lisäksi myös avustus, korkotuki ja varainsiirtoverovapaus on tärkeää pitää aloittavan yrittäjän tukivalikoimassa mukana.

Rakennetukien kokonaisuus säilyy liki ennallaan lain uudistuksessa. Muutokset ovat pieniä ja/tai teknisiä ja niiden tarkoitus on pääasiallisesti yksinkertaista tai yhdenmukaistaa järjestelmää. Hallinnon osalta muutokset vähentävät todennäköisesti hallinnollista taakkaa. Näemme lain uudistuksen tarpeelliseksi.

Jyrki Aakkula

Kehittämispäällikkö, erikoistutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 21.07.2022 klo 08:44:05.

Lausunnon valmistelija(t):

Timo Karhula
Jukka Markkanen, Minna Väre, Olli Niskanen

Liitteet:

Tiedoksi: